

87**OBWIESZCZENIE MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 21 stycznia 2002 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin.

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. Nr 62, poz. 718 i z 2001 r. Nr 46, poz. 499) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 21, poz. 117), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia z dnia 31 marca 1977 r. o dalszym zwiększeniu emerytur i rent oraz o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 11, poz. 43),
- 2) ustawą z dnia 14 grudnia 1982 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 269)
— ujętych w obwieszczeniu Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 21 lutego 1983 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 13, poz. 68),
- 3) ustawą z dnia 24 maja 1990 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 36, poz. 206),
- 4) ustawą z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450),
- 5) ustawą z dnia 15 lutego 1992 r. o zmianie niektórych ustaw dotyczących zatrudnienia oraz zaopatrzenia emerytalnego (Dz. U. Nr 21, poz. 84),

- 6) ustawą z dnia 10 grudnia 1993 r. o zmianie niektórych ustaw dotyczących zaopatrzenia emerytalnego (Dz. U. Nr 129, poz. 602),
- 7) ustawą z dnia 17 grudnia 1993 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1994 r. Nr 10, poz. 37),
- 8) ustawą z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych i pielęgnacyjnych (Dz. U. z 1995 r. Nr 4, poz. 17),
- 9) ustawą z dnia 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 138, poz. 681),
- 10) ustawą z dnia 25 października 1996 r. o waloryzacji emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 136, poz. 636),
- 11) ustawą z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153),
- 12) ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej — w związku z reformą ustroju państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668),
- 13) ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118),
- 14) ustawą z dnia 6 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających

w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej, ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawy o uposażeniu żołnierzy, ustawy o Policji, ustawy o Urzędzie Ochrony Państwa, ustawy o Państwowej Straży Pożarnej, ustawy o kontroli skarbowej, ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy o Służbie Więziennej oraz ustawy o Inspekcji Celnej (Dz. U. Nr 81, poz. 877),

- 15) ustawą z dnia 21 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o uprawnieniach do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. z 2002 r. Nr 4, poz. 34)

i zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 58, 59, 67 i 68 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 21, poz. 117), które stanowią:

„Art. 58. 1. Przepisy ustawy stosuje się do spraw o świadczenia wszczętych na skutek wniosków zgłoszonych po wejściu w życie ustawy, z tym że przy ocenie prawa do świadczeń za okres do dnia 31 lipca 1974 r. oraz przy ustalaniu wysokości świadczeń należnych za ten okres stosuje się przepisy obowiązujące przed dniem wejścia w życie ustawy.

2. Do spraw o świadczenia wszczętych na skutek wniosków zgłoszonych przed wejściem w życie ustawy stosuje się przepisy obowiązujące przed jej wejściem w życie z uwzględnieniem przepisu art. 59.

Art. 59. 1. Renty inwalidzkie i rodzinne wypłacane w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 11 oraz z 1972 r. Nr 53, poz. 341 i 342) podlegają podwyższeniu z urzędu na zasadach określonych niniejszą ustawą.

2. Jeżeli prawo do renty przyznanej na podstawie przepisów, o których mowa w ust. 1, było w całości zawieszona z powodu osiągnięcia zarobku z tytułu zatrudnienia lub dochodu z innych źródeł, rentę podwyższa się na wniosek zainteresowanego.

3. Kwota podwyżki renty, o której mowa w ust. 1 lub 2, nie może wynosić mniej niż 125 zł miesięcznie.”

„Art. 67. 1. Traci moc ustawa z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 11 oraz z 1972 r. Nr 53, poz. 341 i 342).

2. Tracą moc:

- 1) art. 48 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6, z 1972 r. Nr 16, poz. 114 i Nr 53, poz. 341 oraz z 1973 r. Nr 38, poz. 225),

- 2) art. 38 ustawy z dnia 8 czerwca 1972 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (Dz. U. Nr 23, poz. 165),

- 3) art. 7 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin (Dz. U. Nr 38, poz. 225).

3. Osobom, pobierającym w dniu wejścia w życie ustawy dodatek do emerytury na podstawie przepisów, o których mowa w ust. 2, ustala się na ich wniosek wysokość świadczeń przy zastosowaniu art. 51 ustawy.

Art. 68. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 1974 r.”;

- 2) art. 17 ustawy z dnia 31 marca 1977 r. o dalszym zwiększeniu emerytur i rent oraz o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 11, poz. 43), który stanowi:

„Art. 17. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 maja 1977 r.”;

- 3) art. 2, 3, 4 i 6 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 269), które stanowią:

„Art. 2. 1. Świadczenia przysługujące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie przepisów dotychczasowych podlegają podwyższeniu według zasad wynikających ze zmian wprowadzonych niniejszą ustawą, z uwzględnieniem ust. 2—7.

2. Renty inwalidzkie i rodzinne, których podstawę wymiaru stanowi kwota 4.200 zł lub niższa, podwyższa się przez obliczenie ich odpowiednio od kwot 7.500 lub 9.000 zł.

3. Renty inwalidzkie i rodzinne, których podstawę wymiaru stanowią zarobki, podwyższa się na zasadach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, dotyczących podwyższenia emerytur i rent przyznanych przed dniem 1 stycznia 1983 r., z tym że całą kwotę podwyżki wypłaca się jednorazowo z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

4. Renty inwalidzkie i rodzinne, których podstawę wymiaru stanowi uposażenie przysługujące żołnierzowi zawodowemu w odpowiednim stopniu wojskowym i według stanowiska typowego dla tego stopnia, podwyższa się przez obliczenie ich od odpowiedniego uposażenia obowiązującego w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, powiększonego o rekompensatę z tytułu podwyżek cen pobieraną w tym dniu przez osobę uprawnioną do renty. Przy podwyższaniu renty rodzinnej kwotę uposażenia powiększa się o rekompensatę pobieraną tylko przez jedną z osób uprawnionych do tej renty.
 5. Kwota renty obliczona stosownie do ust. 1—4 nie może być niższa od kwoty renty przysługującej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, łącznie z pobieranymi rekompensatami z tytułu podwyżek cen.
 6. Podwyższenia świadczeń, o których mowa w ust. 1—4, dokonuje się z urzędu, a jeżeli prawo do tych świadczeń było zawieszane — na wniosek zainteresowanego.
 7. Świadczenia, o których mowa w ust. 1—6, podwyższa się począwszy od dnia 1 października 1982 r., z tym że kwotę podwyżek za okres od dnia 1 października 1982 r. do dnia 31 grudnia 1982 r. obniża się o kwoty wypłaconych za ten okres rekompensat z tytułu podwyżek cen.
- Art. 3. Osobom pobierającym na podstawie niniejszej ustawy renty inwalidzkie i rodzinne nie przysługują od dnia wejścia w życie tej ustawy pobierane dotychczas rekompensaty z tytułu podwyżek cen.
- Art. 4. W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. o szczególnych uprawnieniach kombatantów (Dz. U. Nr 16, poz. 122) w art. 11 ust. 4 skreśla się.”
- „Art. 6. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1983 r.”;
- 4) art. 31 ustawy z dnia 24 maja 1990 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 36, poz. 206), który stanowi:
„Art. 31. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1990 r., z tym że art. 17 uzyskuje moc od dnia 27 marca 1990 r.”;
 - 5) art. 46 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewalfacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450), który stanowi:
„Art. 46. 1. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z tym że przepisy art. 22, 24, 34 i 40 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1992 r., z uwzględnieniem ust. 2 i 3.
2. Przepisy art. 24 w stosunku do osób wykonujących pracę nauczyciela wchodzi w życie z dniem 1 września 1992 r.
3. Przepisy art. 39 mają zastosowanie do nagród wypłacanych z zakładowego funduszu nagród, poczynając od nagród wypłaconych za 1991 r.”;
 - 6) art. 6 i 11 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o zmianie niektórych ustaw dotyczących zatrudnienia oraz zaopatrzenia emerytalnego (Dz. U. Nr 21, poz. 84), które stanowią:
„Art. 6. Kwota podstawy wymiaru renty inwalidzkiej i renty rodzinnej przysługującej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin po dniu 31 grudnia 1991 r. nie może być niższa od kwoty określonej w art. 44 ustawy wymienionej w art. 5 niniejszej ustawy.”
„Art. 11. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z tym że przepis art. 5 pkt 5 i 6 z mocą od dnia 1 stycznia 1992 r., a art. 5 pkt 8 z mocą od dnia 15 listopada 1991 r.”;
 - 7) art. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zmianie niektórych ustaw dotyczących zaopatrzenia emerytalnego (Dz. U. Nr 129, poz. 602), który stanowi:
„Art. 6. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1994 r.”;
 - 8) art. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1993 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1994 r. Nr 10, poz. 37), który stanowi:
„Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;
 - 9) art. 61 ustawy z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych i pielęgnacyjnych (Dz. U. z 1995 r. Nr 4, poz. 17), który stanowi:
„Art. 61. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 marca 1995 r., z tym że przepisy art. 13 ust. 3—8 wchodzi w życie z dniem 1 marca 1996 r.”;
 - 10) art. 7 ustawy z dnia 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o rewalfacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 138, poz. 681), który stanowi:
„Art. 7. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1996 r.”;
 - 11) art. 15 ustawy z dnia 25 października 1996 r. o walfacji emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 136, poz. 636), który stanowi:
„Art. 15. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r., z wyjątkiem art. 1, art. 7 ust. 1, 2 i 5, art. 9 pkt 2—4, art. 11, 12 i art. 13, które wchodzi w życie z dniem 31 grudnia 1996 r.”;
 - 12) art. 172 ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153), który stanowi:

- „Art. 172. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., z wyjątkiem art. 167 i 168, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;
- 13) art. 150 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej — w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668), który stanowi:
- „Art. 150. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., z wyjątkiem art. 26, art. 128 pkt 2, art. 139 pkt 1 i 10, art. 145 ust. 2 i 4, art. 146 ust. 2 i 4 oraz art. 147 ust. 2 i 3, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, i art. 34 pkt 1, art. 36 pkt 23, art. 48 pkt 1 i 3, art. 84, art. 97 pkt 1—3, 5—10 i 12—36 oraz art. 139 pkt 9 lit. a), które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2000 r.”;
- 14) art. 196 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118), który stanowi:
- „Art. 196. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., z tym że art. 182 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.”;
- 15) art. 15 i 16 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej, ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawy o uposażeniu żołnierzy, ustawy o Policji, ustawy o Urzędzie Ochrony Państwa, ustawy o Państwowej Straży Pożarnej, ustawy o kontroli skarbowej, ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy o Służbie Więziennej oraz ustawy o Inspekcji Celnej (Dz. U. Nr 81, poz. 877), które stanowią:
- „Art. 15. Akty wydane na podstawie upoważnień ustawowych zmienianych niniejszą ustawą zachowują moc do czasu ich zastąpienia przez akty wydane na podstawie niniejszej ustawy.
- Art. 16. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 11, który wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;
- 16) art. 5 ustawy z dnia 21 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o uprawnieniach do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. z 2002 r. Nr 4, poz. 34), który stanowi:
- „Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem 31 stycznia 2002 r.”

Marszałek Sejmu: *M. Borowski*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 stycznia 2002 r. (poz. 87)

USTAWA

z dnia 29 maja 1974 r.

o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Zaopatrzenie określone niniejszą ustawą przysługuje:

- 1) inwalidom wojennym,
- 2) inwalidom wojskowym,
- 3) członkom rodzin, pozostałym po żołnierzach poległych, zmarłych lub zaginionych w czasie służby wojskowej oraz po inwalidach wojennych i wojskowych.

Art. 2. Zaopatrzenie obejmuje:

- 1) świadczenia pieniężne:

- a) rentę inwalidzką¹⁾,
 - b) rentę rodzinną,
 - c) dodatki do rent,
 - d) zasiłek pogrzebowy,
- 2) świadczenia w naturze:
- a) świadczenia lecznicze i położnicze,
 - b) protezowanie,

¹⁾ W zakresie dotyczącym inwalidów wojskowych obecnie jest to renta z tytułu niezdolności do pracy, stosownie do art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. Nr 100, poz. 461), która weszła w życie z dniem 1 września 1997 r.

- c) przysposobienie zawodowe,
- d) pobyt w domu rencistów,
- 3) inne uprawnienia i przywileje.

Art. 3. Zaopatrzenie określone w ustawie przysługuje z funduszy państwowych.

Art. 4. 1. Prawo do świadczeń pieniężnych ustalają i świadczenia wypłacają właściwe do spraw rent organy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

2. Świadczeń leczniczych udzielają *zakłady społeczne służby zdrowia*²⁾.

Art. 5. Świadczenia określone w ustawie przysługują w czasie pobytu osoby uprawnionej na obszarze Państwa Polskiego, chyba że niniejsza ustawa albo umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

Rozdział 2

Uprawnienia inwalidów wojennych

Art. 6. 1. Inwalidą wojennym jest żołnierz, który został zaliczony do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa powstałego w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych w czasie:

- 1) pełnienia w okresie wojny 1939—1945 służby w Wojsku Polskim, w polskich formacjach wojskowych przy armiach sojusznicznych oraz w oddziałach ruchu podziemnego lub partyzanckiego prowadzących na obszarze Państwa Polskiego walkę z hitlerowskim okupantem,
- 2)³⁾ uczestniczenia w walkach z oddziałami Ukraińskiej Powstańczej Armii oraz grupami Wehrwolfu.

2. Za inwalidę wojennego uważa się również żołnierza mającego obywatelstwo polskie, który został zaliczony do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa powstałego w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych w czasie pełnienia w okresie wojny 1939—1945 służby w Armii Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich oraz w innych armiach sojusznicznych, a także w oddziałach antyfaszystowskiego ruchu podziemnego lub partyzanckiego działających na obszarze innych państw.

Art. 7. Za inwalidztwo powstałe w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych uważa się inwalidztwo będące następstwem zranień, kontuzji i innych obrażeń lub chorób doznanych:

- 1) w walce z wrogiem,
- 2) na froncie lub w związku z pobytym na froncie,

²⁾ Obecnie: publiczne zakłady opieki zdrowotnej, stosownie do art. 71 ust. 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408), która weszła w życie z dniem 15 stycznia 1992 r.

³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 35 pkt 1 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450), która weszła w życie z dniem 15 listopada 1991 r.

3) wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej w czasie określonym w art. 6,

4) w związku z pobytym w niewoli lub w obozie dla internowanych,

5) w związku z udziałem w ruchu podziemnym lub partyzanckim oraz z pobytym w niewoli, w obozach koncentracyjnych lub w więzieniach za udział w tym ruchu.

Art. 8. Za inwalidę wojennego uważa się również osobę mającą obywatelstwo polskie, która została zaliczona do jednej z grup inwalidów z tytułu inwalidztwa będącego następstwem zranień lub kontuzji doznanych w związku z:

- 1) pełnieniem służby w wojskowych oddziałach ludowych w czasie wojny domowej w Hiszpanii lub w okresie internowania w następstwie tej służby,
- 2) udziałem w obronie Poczty Gdańskiej we wrześniu 1939 r. i w walkach o Cytadelę Poznańską w lutym 1945 r.,
- 3) uczestniczeniem w konwojach w okresie wojny 1939—1945 w charakterze członka załóg handlowych statków morskich,
- 4)⁴⁾ udziałem w Powstaniu Wielkopolskim oraz Powstaniach Śląskich,
- 5) rozminowywaniem kraju w czasie pełnienia służby w Siłach Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej po zakończeniu wojny 1939—1945.

Art. 9. Renta inwalidzka przysługuje żołnierzowi, który został zaliczony do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa powstałego w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych, choćby nawet inwalidztwo to powstało po zwolnieniu ze służby wojskowej.

Art. 10. Renta inwalidzka dla inwalidy wojennego wynosi:

- 1) 100% podstawy jej wymiaru — dla inwalidów I i II grupy,
- 2) 75% podstawy jej wymiaru — dla inwalidów III grupy.

Art. 11.⁵⁾ 1.⁶⁾ Podstawę wymiaru renty inwalidzkiej w dniu jej przyznania stanowi kwota bazowa służąca

⁴⁾ Skreślony przez art. 35 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 3; dodany przez art. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1993 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1994 r. Nr 10, poz. 37), która weszła w życie z dniem 26 stycznia 1994 r.

⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 maja 1990 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 36, poz. 206), która weszła w życie z dniem 1 czerwca 1990 r. z mocą od dnia 1 stycznia 1990 r.

⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 138, poz. 681), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1996 r.

do obliczania podstawy wymiaru emerytury i renty na podstawie przepisów o *zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*⁷⁾.

2. (skreślony).⁸⁾

3. (skreślony).⁹⁾

4. (skreślony).⁹⁾

5. (skreślony).⁸⁾

Art. 12.¹⁰⁾ 1. Do renty inwalidzkiej przysługuje dodatek pielęgnacyjny z tytułu zaliczenia do I grupy inwalidów lub ukończenia 75 lat.

2. Dodatek, o którym mowa w ust. 1, przysługuje w wysokości i na zasadach określonych w przepisach o *zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*⁷⁾, z tym że dodatek pielęgnacyjny z tytułu zaliczenia do I grupy inwalidów przysługuje w wysokości zwiększonej o 50%.

Art. 13.¹¹⁾ 1. Inwalidzie wojennemu przysługuje prawo do bezpłatnych świadczeń leczniczych, przedmiotów ortopedycznych, protez, środków pomocniczych oraz leków i środków opatrunkowych.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, przysługują również osobie, która doznała uszczerbku na zdrowiu w okolicznościach określonych w art. 7 i 8 i nie została zaliczona do żadnej z grup inwalidów.

3. Członkom rodziny inwalidy wojennego przysługuje prawo do świadczeń, o których mowa w ust. 1, i świadczeń pożyczniczych.

4. Świadczenia określone w ust. 1—3 przysługują na zasadach określonych przepisami o *zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*⁷⁾.

Art. 14. Inwalidzie wojennemu, wymagającemu leczenia sanatoryjnego, przysługuje prawo do skierowania na pobyt w sanatorium co najmniej raz na 3 lata

⁷⁾ Obecnie: przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stosownie do art. 192 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

⁸⁾ Przez art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 25 października 1996 r. o waloryzacji emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 136, poz. 636), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1998 r.

⁹⁾ Przez art. 35 pkt 3 lit. c) ustawy, o której mowa w przepisie 3.

¹⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 38 pkt 1 ustawy z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych i pielęgnacyjnych (Dz. U. z 1995 r. Nr 4, poz. 17), która weszła w życie z dniem 1 marca 1995 r.

¹¹⁾ Utracił moc, zgodnie z art. 170 pkt 4 ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., w zakresie uregulowanym tą ustawą.

niezależnie od przysługującego mu z tytułu zatrudnienia urlopu wypoczynkowego.

Art. 15. 1. Inwalida wojenny może być poddany specjalnemu leczeniu, przeszkoleniu oraz usprawnieniu w ośrodkach rehabilitacji w celu całkowitego lub częściowego przywrócenia zdolności do pracy albo zapobieżenia pogorszeniu stanu zdrowia.

2. W zakresie specjalnego leczenia, przeszkolenia oraz usprawnienia stosuje się odpowiednio przepisy o *zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*⁷⁾.

Art. 16.¹²⁾ 1. Inwalidzie wojennemu przysługuje prawo do ulgi 100% przy przejazdach tramwajami i autobusami (trolejbusami) komunikacji miejskiej, bez względu na miejsce zamieszkania.

2. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje także przewodnikowi towarzyszącemu inwalidzie wojennemu zaliczonemu do I grupy inwalidzkiej.

3. Inwalidzie wojennemu przysługuje prawo do ulgi 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych i pospiesznych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej, z zastrzeżeniem ust. 4.

4. Inwalidzie wojennemu zaliczonemu do I grupy inwalidów przysługuje prawo do ulgi 78% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych i pospiesznych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej.

5. Do ulgi w wysokości 78% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych i pospiesznych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej uprawniony jest przewodnik towarzyszący w podróży inwalidzie wojennemu zaliczonemu do I grupy inwalidzkiej.

6. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów, o których mowa w ust. 3—5.

Art. 17. 1. Inwalida wojenny, któremu inwalidztwo utrudnia w znacznym stopniu poruszanie się i korzystanie z publicznych środków lokomocji, uprawniony jest do bezpłatnego otrzymania motorowego wózka inwalidzkiego albo może otrzymać pomoc finansową na częściowe pokrycie kosztu zakupu przydzielonego mu samochodu osobowego.

¹²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 ustawy z dnia 21 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o uprawnieniach do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. z 2002 r. Nr 4, poz. 34), która weszła w życie z dniem 31 stycznia 2002 r.

2.¹³⁾ Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb przyznawania inwalidom wojennym świadczeń wymienionych w ust. 1, uwzględniając w szczególności:

- 1) wzór wniosku składanego przez inwalidę,
- 2) kryteria przydziału pomocy rzeczowej lub finansowej,
- 3) częstotliwość korzystania z pomocy.

Art. 18. 1. Inwalidzie wojennemu zapewnia się pracę odpowiadającą jego sprawności fizycznej i kwalifikacjom zawodowym.

2.¹⁴⁾ Starosta na wniosek inwalidy wojennego kieruje go do pracy. Pracodawca, do którego inwalida został skierowany, jest obowiązany zatrudnić go stosownie do sprawności fizycznej i kwalifikacji zawodowych.

3.¹⁴⁾ Rozwiązanie z inwalidą wojennym stosunku pracy przez pracodawcę może być dokonane tylko po uzyskaniu pisemnej zgody starosty:

- 1) bez wypowiedzenia — z przyczyn określonych w przepisach dotyczących rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia,
- 2) za wypowiedzeniem — tylko z ważnych przyczyn zawinionych przez inwalidę albo gdy następuje likwidacja pracodawcy.

4.¹⁴⁾ Zgoda, o której mowa w ust. 3, nie jest wymagana do rozwiązania stosunku pracy z inwalidą wojennym:

- 1) zatrudnionym na podstawie powołania,
- 2) który spełnia warunki do uzyskania emerytury.

Art. 19. Inwalidzie wojennemu pozostającemu w zatrudnieniu zwiększa się przysługujący mu urlop

¹³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej, ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawy o uposażeniu żołnierzy, ustawy o Policji, ustawy o Urzędzie Ochrony Państwa, ustawy o Państwowej Straży Pożarnej, ustawy o kontroli skarbowej, ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy o Służbie Więziennej oraz ustawy o Inspekcji Celnej (Dz. U. Nr 81, poz. 877), która weszła w życie z dniem 8 listopada 2001 r.

¹⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 30 pkt 1 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej — w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

wypoczynkowy o 10 dni roboczych. Zwiększenie to nie przysługuje jednak inwalidzie korzystającemu z urlopu w wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych w ciągu roku.

Art. 20. 1.¹⁵⁾ Inwalidzie wojennemu zalicza się czas jego służby wojskowej oraz okresy pobytu w niewoli i w obozach dla internowanych, w obozach koncentracyjnych lub w więzieniach w związku z udziałem w ruchu podziemnym lub partyzanckim w czasie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 9 maja 1945 r. do okresów zatrudnienia, od których zależy przyznanie lub wysokość wszelkich świadczeń przysługujących pracownikom od pracodawcy.

2.¹⁵⁾ Do okresów zatrudnienia, od których zależy przyznanie lub wysokość wszelkich świadczeń przysługujących pracownikom od pracodawcy, zalicza się również okresy służby i działalności, o których mowa w art. 8.

3. Okresy, o których mowa w ust. 1 i 2, zalicza się w wymiarze podwójnym do okresu zatrudnienia, od którego zależy przyznanie emerytury lub renty.

Art. 21. 1. Inwalida wojenny, który ma wymagany do uzyskania emerytury okres zatrudnienia, może na swój wniosek przejść na emeryturę po osiągnięciu wieku:

- 1) 50 lat przez kobietę i 55 lat przez mężczyznę, jeżeli został zaliczony do I lub II grupy inwalidów, albo
- 2) 55 lat przez kobietę i 60 lat przez mężczyznę, jeżeli został zaliczony do III grupy inwalidów.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio również do inwalidy nabywającego prawo do emerytury z innego tytułu niż zatrudnienie.

3.¹⁶⁾ Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się do osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.

Art. 22. 1. Inwalida wojenny wymagający szczególnej opieki korzysta z pierwszeństwa w umieszczeniu, na jego wniosek, w domu kombatanta lub w domu pomocy społecznej. Na pokrycie kosztów utrzymania w tych domach można dokonywać potrąceń z renty według zasad określonych w przepisach o *zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*⁷⁾.

2. Potrąceń na pokrycie kosztów utrzymania, o których mowa w ust. 1, można dokonywać również w razie pobytu powyżej 1 roku w *zamkniętych zakładach społecznych służby zdrowia*²⁾.

3. Szczegółowe zasady dokonywania potrąceń, o których mowa w ust. 2, określa w drodze rozporządzenia

¹⁵⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 30 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 14.

¹⁶⁾ Dodany przez art. 146 pkt 1 ustawy, o której mowa w przypisie 7.

dzenia *Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych*¹⁷⁾ w porozumieniu z *Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej*¹⁸⁾, uwzględniając stan rodzinny osób pobierających renty.

Art. 23. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może przyznać inwalidom wojennym inne uprawnienia i przywileje niż określone w art. 9—22.

Rozdział 3

Uprawnienia rodzin poległych żołnierzy i zmarłych inwalidów wojennych

Art. 24. 1. Świadczenia określone w niniejszym rozdziale przysługują uprawnionym członkom rodziny pozostałym po:

- 1) żołnierzach formacji wymienionych w art. 6, którzy polegli w walce z wrogiem lub zmarli wskutek następstw zranień, kontuzji i innych obrażeń lub chorób doznanych w okolicznościach określonych w art. 7,
- 2) osobach, które poległy w okolicznościach określonych w art. 8 lub zmarłych wskutek następstw zranień i kontuzji doznanych w tych okolicznościach,
- 3) zmarłych inwalidach wojennych.

2. Za członków rodziny uprawnionych do świadczeń uważa się:

- 1) małżonka, który:
 - a) osiągnął wiek: kobieta 50 lat, mężczyzna 65 lat albo
 - b) jest inwalidą, albo
 - c) wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po poległym — zmarłym, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole — 18 lat życia, lub sprawuje pieczę nad dzieckiem zaliczonym do I¹⁹⁾ lub II²⁰⁾ grupy inwalidów,

¹⁷⁾ Obecnie: minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, stosownie do art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 26 i art. 31 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 1999 r. Nr 82, poz. 928, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 489, Nr 48, poz. 550, Nr 62, poz. 718, Nr 70, poz. 816, Nr 73, poz. 852, Nr 109, poz. 1158 i Nr 122, poz. 1314 i 1321 oraz z 2001 r. Nr 3, poz. 18, Nr 5, poz. 43 i 44, Nr 42, poz. 475, Nr 63, poz. 634, Nr 73, poz. 761, Nr 76, poz. 811, Nr 87, poz. 954, Nr 102, poz. 1116, Nr 113, poz. 1207, Nr 115, poz. 1229, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1371, Nr 126, poz. 1382, Nr 129, poz. 1441, Nr 130, poz. 1450 i Nr 154, poz. 1800), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.

¹⁸⁾ Obecnie: ministrem właściwym do spraw zdrowia, stosownie do art. 4 ust. 1 i art. 5 pkt 28 ustawy, o której mowa w przypisie 17.

¹⁹⁾ Obecnie: całkowita niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji, stosownie do art. 10 ust. 2 pkt 1 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁰⁾ Obecnie: całkowita niezdolność do pracy, stosownie do art. 10 ust. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

2) dzieci, wnuki i rodzeństwo, jeżeli spełniają warunki do uzyskania renty rodzinnej, określone w przepisach o *zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*⁷⁾,

3) rodziców, którzy pozostawali na utrzymaniu:

- a) żołnierza, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, w chwili jego powołania do służby wojskowej,
- b) osoby, o której mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, w chwili jej śmierci lub bezpośrednio przed podjęciem działalności, o której mowa w art. 8.

Art. 25. 1. Uprawnionym członkom rodziny przysługuje renta rodzinna w wysokości:

- 1) 70% podstawy wymiaru dla jednej osoby,
- 2) 75% podstawy wymiaru dla dwóch osób,
- 3) 85% podstawy wymiaru dla trzech i więcej osób.

2.²¹⁾ Podstawę wymiaru renty rodzinnej ustala się w myśl art. 11, z tym że w przypadku renty rodzinnej przyznanej po zmarłym inwalidzie wojennym uprawnionym do renty inwalidzkiej, o której mowa w art. 10, podstawę wymiaru renty rodzinnej stanowi podstawa wymiaru tej renty inwalidzkiej w wysokości uwzględniającej wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie poprzedzającym ustalenie prawa do renty rodzinnej.

3. (skreślony).²²⁾

Art. 26. (skreślony).²³⁾

Art. 27.²⁴⁾ Do rent rodzinnych przysługują dodatki dla sierot zupełnych, dodatek pielęgnacyjny z tytułu zaliczenia do I grupy inwalidów lub ukończenia 75 lat życia w wysokości i na zasadach określonych w przepisach o *zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*⁷⁾.

Art. 28. Osobie pobierającej rentę rodzinną przysługuje prawo do bezpłatnych świadczeń leczniczych, przedmiotów ortopedycznych, protez, środków pomocniczych, leków i środków opatrunkowych oraz do świadczeń położniczych w zakresie i na warunkach określonych w przepisach o *zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*⁷⁾.

Art. 29. Osobom pobierającym rentę rodzinną przysługuje pierwszeństwo w umieszczaniu dzieci w żłobkach, domach dziecka oraz przedszkolach.

²¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 6; ze zmianą wprowadzoną przez art. 8 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 8.

²²⁾ Przez art. 35 pkt 5 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 3.

²³⁾ Przez art. 146 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 7.

²⁴⁾ Ze zmianami wprowadzonymi przez art. 35 pkt 6 ustawy, o której mowa w przypisie 3, i art. 38 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 10.

Rozdział 4

Uprawnienia inwalidów wojskowych

Art. 30. 1.²⁵⁾ Inwalidą wojskowym jest żołnierz niezawodowy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, który został zaliczony do jednej z *grup inwalidów wskutek inwalidztwa*²⁶⁾ powstałego:

- 1) w czasie odbywania czynnej służby wojskowej w okresie pokoju,
- 2) w ciągu 3 lat od zwolnienia z tej służby, jeżeli *inwalidztwo*²⁷⁾ to jest następstwem chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie odbywania służby wojskowej.

2. Nie uważa się za inwalidę wojskowego żołnierza zwolnionego z czynnej służby wojskowej podczas pierwszych 6 tygodni jej odbywania z powodu choroby, która powstała niewątpliwie przed stawieniem się żołnierza do służby wojskowej i nie uległa pogorszeniu wskutek tej służby.

Art. 31. W zależności od przyczyny powstania *inwalidztwa*²⁷⁾ może pozostawać w związku ze służbą wojskową albo bez związku z tą służbą.

Art. 32. 1. Za *inwalidztwo*²⁷⁾ pozostające w związku ze służbą wojskową uważa się *inwalidztwo*²⁷⁾, które powstało na skutek:

- 1) wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej w rozumieniu przepisów o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową,
- 2) chorób zakaźnych panujących w miejscu służbowego pobytu żołnierza,
- 3) chorób powstałych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej,
- 4) istotnego pogorszenia stanów chorobowych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej.

2.²⁸⁾ Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego oraz ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, wykazy chorób i stanów chorobowych, o których mowa w ust. 1 pkt 3

²⁵⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 35 pkt 7 ustawy, o której mowa w przypisie 3.

²⁶⁾ Obecnie: całkowita lub częściowa niezdolność do pracy, stosownie do art. 10 ust. 1 i 2 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁷⁾ Obecnie w zakresie dotyczącym inwalidów wojskowych całkowita lub częściowa niezdolność do pracy, stosownie do art. 10 ust. 1 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 13.

i 4, określając w szczególności rodzaj schorzenia i jego związek ze służbą wojskową.

Art. 33. *Inwalidztwo*²⁷⁾ nie pozostaje w związku ze służbą wojskową, jeżeli:

- 1) powstało z innych przyczyn niż określone w art. 32,
- 2) jest następstwem wypadku lub choroby, których wyłączną przyczyną było udowodnione przez jednostkę wojskową umyślne lub rażąco niedbate działanie albo zaniedbanie żołnierza naruszające obowiązujące przepisy lub rozkazy, jeżeli jego przełożeni zapewnili warunki odpowiadające tym przepisom i sprawowali we właściwy sposób nadzór nad ich przestrzeganiem, a żołnierz posiadał potrzebne umiejętności do wykonywania określonych czynności i był należycie przeszkolony w zakresie znajomości tych przepisów,
- 3) jest następstwem wypadku, do którego w znacznym stopniu przyczynił się sam żołnierz będąc w stanie nietrzeźwym,
- 4) zranienie, kontuzja i inne obrażenie lub choroba zostały spowodowane przez żołnierza rozmyślnie.

Art. 34. Żołnierzami niezawodowymi w rozumieniu art. 30 są:

- 1) szeregowi i podoficerowie odbywający zasadniczą służbę wojskową,
- 2) żołnierze odbywający przeszkolenie wojskowe studentów i absolwentów szkół wyższych,
- 3) kandydaci na żołnierzy zawodowych kształceni w szkołach i na kursach wojskowych,
- 4) szeregowi oraz podoficerowie, chorążowie i oficerowie rezerwy odbywający ćwiczenia wojskowe,
- 5) podoficerowie, chorążowie i oficerowie rezerwy odbywający okresową służbę wojskową,
- 6) szeregowi oraz podoficerowie rezerwy pełniący czynną służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji.

Art. 35. 1. Renta *inwalidzka*¹⁾ przysługuje żołnierzowi, o którym mowa w art. 30 ust. 1.

2. Prawo do renty *inwalidzkiej*¹⁾ powstaje po zwolnieniu żołnierza ze służby wojskowej. W przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie może być na wniosek komendanta szpitala wojskowego, w którym żołnierz przebywa na leczeniu, przyznane żołnierzowi prawo do renty jeszcze przed zwolnieniem go ze służby.

3. Renta *inwalidzka*¹⁾ przysługuje również żołnierzowi zwolnionemu z czynnej służby wojskowej z powodu czasowej niezdolności do służby, jeżeli żołnierz ten nie ma prawa do zasiłku chorobowego. Renta ta przysługuje przez czas trwania niezdolności do wyko-

nywania zatrudnienia. Na czas ten zalicza się żołnierza do jednej z *grup inwalidów*²⁹⁾.

Art. 36. Renta *inwalidzka*¹⁾ dla inwalidy wojskowego wynosi miesięcznie:

<i>Inwalidztwo</i> ²⁷⁾ powstałe	Procent podstawy wymiaru w razie zaliczenia do:	
	<i>I</i> ¹⁹⁾ i <i>II</i> ²⁰⁾ grupy inwalidów	<i>III</i> grupy inwalidów ³⁰⁾
w związku ze służbą wojskową	100	75
bez związku ze służbą wojskową	80	60

Art. 37.³¹⁾ Podstawę wymiaru renty *inwalidzkiej*¹⁾ ustala się w myśl art. 11.

Art. 38.³²⁾ 1. Do renty *inwalidzkiej*¹⁾ przysługuje dodatek pielęgnacyjny — z tytułu zaliczenia do *I* grupy inwalidów¹⁹⁾ lub ukończenia 75 lat życia.

2. Dodatek, o którym mowa w ust. 1, przysługuje w wysokości i na zasadach określonych w przepisach o *zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*⁷⁾.

Art. 39. (skreślony).³³⁾

Art. 40.³⁴⁾ Prawo do renty inwalidy wojskowego, którego niezdolność do pracy nie pozostaje w związku ze służbą wojskową, ulega zawieszeniu lub wysokość tej renty ulega zmniejszeniu na zasadach określonych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 41. Inwalidom wojskowym przysługują uprawnienia określone w art. 13¹¹⁾—18 i 21—23.

Art. 42. 1. Zaopatrzenie przewidziane dla inwalidów wojskowych przysługuje również:

- 1) małoletnim kandydatom na żołnierzy zawodowych kształconym w szkołach i orkiestrach wojskowych, którzy stali się inwalidami w czasie odbywania tej nauki lub w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze szkoły (orkiestry), jeżeli *inwalidztwo*²⁷⁾ pozostaje w związku z nauką w tej szkole (orkiestrze),

- 2) studentom szkół wyższych odbywającym zajęcia wojskowe w studium wojskowym szkoły wyższej, którzy wskutek choroby lub kalectwa nabytego w związku z odbywaniem tych zajęć stali się inwalidami w czasie odbywania zajęć lub w ciągu 3 lat od ich ukończenia lub zwolnienia od obowiązku ich odbywania,

- 3) osobom powołanym do odbycia czynnej służby wojskowej oraz osobom zwolnionym z tej służby, które w związku z wypadkiem powstałym bez ich winy w drodze z miejsca zamieszkania do jednostki wojskowej lub z powrotem stały się inwalidami bezpośrednio wskutek wypadku lub najpóźniej w ciągu 3 lat od wypadku.

2. *Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych*¹⁷⁾ w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej może w drodze rozporządzenia przyznać prawo do zaopatrzenia przewidzianego dla inwalidów wojskowych również innym osobom niż wymienione w ust. 1, jeżeli obowiązki lub zadania wykonywane przez te osoby wynikają z przepisów o powszechnym obowiązku obrony *Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*³⁵⁾ lub określone są przepisami szczególnymi, a zakres i charakter tych obowiązków uzasadnia traktowanie osób wykonujących te obowiązki na równi z żołnierzami.

Rozdział 5

Uprawnienia rodzin zmarłych żołnierzy i inwalidów wojskowych

Art. 43. 1. Świadczenia określone w niniejszym rozdziale przysługują członkom rodziny:

- 1) żołnierza, który zmarł:
 - a) w czasie odbywania czynnej służby wojskowej lub
 - b) w ciągu 3 lat od zwolnienia ze służby wojskowej, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie odbywania służby wojskowej,
- 2) inwalidy wojskowego uprawnionego w chwili śmierci do renty *inwalidzkiej*¹⁾.

2. Świadczenia przysługują również członkom rodziny żołnierza, który zaginął w czasie pełnienia służby wojskowej. Prawo do tych świadczeń wygasa z upływem terminu, w którym najwcześniej mogło nastąpić uznanie żołnierza za zmarłego.

3. Za pozostającą w związku ze służbą wojskową uważa się śmierć, która nastąpiła wskutek przyczyn wymienionych w art. 32.

²⁹⁾ Obecnie: niezdolność do pracy, stosownie do art. 10 ust. 2 pkt 4 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³⁰⁾ Obecnie: częściowa niezdolność do pracy, stosownie do art. 10 ust. 2 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 35 pkt 8 ustawy, o której mowa w przypisie 3.

³²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 38 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 10.

³³⁾ Przez art. 35 pkt 10 ustawy, o której mowa w przypisie 3.

³⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 146 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 7.

³⁵⁾ Obecnie: Rzeczypospolitej Polskiej, stosownie do art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 113, poz. 491), która weszła w życie z dniem 9 grudnia 1991 r.

4. Przepisy ust. 1—3 stosuje się odpowiednio do członków rodzin osób wymienionych w art. 42.

Art. 44. Członkami rodziny uprawnionymi do świadczeń są: dzieci, wnuki, rodzeństwo, małżonek i rodzice, jeżeli spełniają warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej w myśl przepisów o *zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*⁷⁾.

Art. 45. 1.³⁶⁾ Uprawnionym członkom rodziny przysługuje renta rodzinna, która wynosi miesięcznie:

Liczba członków rodziny uprawnionych do renty	Procent podstawy wymiaru w razie śmierci	
	w związku ze służbą wojskową	bez związku ze służbą wojskową
jedna osoba	70	60
dwie osoby	75	65
trzy i więcej osób	85	75

2. W przypadkach, o których mowa w art. 43 ust. 2, renta rodzinna przysługuje w wysokości przewidzianej dla rodziny po żołnierzu zmarłym.

Art. 46.³⁷⁾ Podstawę wymiaru renty rodzinnej ustala się w myśl art. 11, z tym że w przypadku renty rodzinnej przyznanej po zmarłym inwalidzie wojskowym uprawnionym do renty *inwalidzkiej*¹⁾, o której mowa w art. 35, podstawę wymiaru renty rodzinnej stanowi podstawa wymiaru tej renty *inwalidzkiej*¹⁾ w wysokości uwzględniającej wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie poprzedzającym ustalenie prawa do renty rodzinnej.

Art. 47. (skreślony).³⁸⁾

Art. 48. Do rent rodzinnych przysługują dodatki przewidziane w art. 27 na zasadach określonych w tym przepisie.

Art. 49.³⁹⁾ Prawo do renty rodzinnej przysługującej po żołnierzu, którego śmierć nie pozostaje w związku ze służbą wojskową, ulega zawieszeniu lub wysokość tej renty ulega zmniejszeniu na zasadach określonych

w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 50. Osoby pobierające renty rodzinne mają również prawo do świadczeń określonych w art. 28 i 29.

Rozdział 6

Przepisy wspólne

Art. 51. 1. Prawo do świadczeń powstaje z dniem spełnienia się wszystkich warunków wymaganych przez ustawę do uzyskania tego prawa.

2. Prawo do świadczeń ustaje:

- 1) gdy odpadnie którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania świadczeń,
- 2) gdy osoba pobierająca świadczenia uzależnione od inwalidztwa²⁷⁾ mimo wezwania organu rentowego nie poddała się badaniu lekarskiemu bez uzasadnionej przyczyny,
- 3) ze śmiercią osoby uprawnionej.

Art. 52. W razie ustania prawa do renty inwalidzkiej¹⁾ z powodu braku inwalidztwa²⁷⁾ prawo do tej renty powstaje ponownie, jeżeli ponowne inwalidztwo²⁷⁾ powstało wskutek pogorszenia się stanu zdrowia w związku z kalectwem lub chorobą, które uzasadniały poprzednio prawo do renty.

Art. 53. Prawa do świadczeń nie nabywa, a nabyte traci osoba, która wywołała przestępstwem umyślnym okoliczności uzasadniające powstanie prawa do świadczeń lub ich zwiększenie.

Art. 54.⁴⁰⁾ 1.⁴¹⁾ Inwalidzie wojennemu i wojskowemu, którego inwalidztwo²⁷⁾ powstało w związku ze służbą wojskową, pobierającemu rentę inwalidzką¹⁾ obliczoną od podstawy wymiaru określonej w art. 11, który nabył prawo do emerytury, wypłaca się w zależności od jego wyboru:

- 1) rentę inwalidzką¹⁾ powiększoną o połowę emerytury albo
- 2) emeryturę powiększoną o połowę renty inwalidzkiej¹⁾.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do inwalidy wojennego, który nabył prawo do renty inwalidz-

³⁶⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 8 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 8.

³⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 6; ze zmianą wprowadzoną przez art. 8 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 8.

³⁸⁾ Przez art. 146 pkt 4 ustawy, o której mowa w przypisie 7.

³⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 146 pkt 5 ustawy, o której mowa w przypisie 7.

⁴⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 35 pkt 11 ustawy, o której mowa w przypisie 3.

⁴¹⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o zmianie niektórych ustaw dotyczących zatrudnienia oraz zaopatrzenia emerytalnego (Dz. U. Nr 21, poz. 84), która weszła w życie z dniem 10 marca 1992 r.

kiej¹⁾ za gospodarstwo rolne przekazane następcy lub państwu.

2a.⁴²⁾ Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osoby pobierającej uposażenie w stanie spoczynku przyznane ze względu na wiek.

3. W przypadkach niewymienionych w ust. 1 i 2 osobie uprawnionej do renty inwalidzkiej¹⁾ lub renty rodzinnej na podstawie niniejszej ustawy oraz do innych świadczeń o charakterze rentowym wypłaca się jedno świadczenie — wyższe lub przez nią wybrane.

3a.⁴³⁾ Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do osoby pobierającej uposażenie w stanie spoczynku przyznane z powodu choroby lub utraty sił albo uposażenie rodzinne.

4.⁴⁴⁾ Inwalida, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, ust. 2, 2a oraz w ust. 3 i 3a, zachowuje prawo do dodatku pielęgnacyjnego oraz innych uprawnień, które przysługiwałyby mu z tytułu renty inwalidzkiej¹⁾.

Art. 55. (skreślony).⁴⁵⁾

Art. 56. 1. Świadczenia przyznaje się na wniosek osoby uprawnionej.

2. Prawo do świadczeń ustala organ rentowy w formie decyzji.

3. Od decyzji organu rentowego przysługują osobie zainteresowanej środki prawne przewidziane w odrębnych przepisach.

4. Do postępowania w sprawie ustalania prawa do świadczeń i wypłaty świadczeń stosuje się przepisy o *zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*⁷⁾. Przewidziane w tych przepisach obowiązki zakładów pracy ciążyą na właściwych jednostkach wojskowych w zakresie określonym przez Ministra Obrony Narodowej w porozumieniu z *Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych*¹⁷⁾.

Art. 57. 1.⁴⁶⁾ Związek zranień, kontuzji i innych obrażeń lub chorób z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych albo ze służbą wojskową oraz związek śmierci żołnierza z tymi działaniami lub tą służbą ustala wojskowa komisja lekarska. Wojskowa komisja lekarska ustala również związek śmierci ze służbą wojskową żołnierza zwolnionego ze służby, jeżeli śmierć nastąpiła w wojskowym zakładzie leczniczym. Związek zranień i kontuzji z działaniami wymienionymi w art. 8 ustala wojskowa komisja lekarska.

⁴²⁾ Dodany przez art. 146 pkt 6 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 7.

⁴³⁾ Dodany przez art. 146 pkt 6 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 7.

⁴⁴⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 146 pkt 6 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 7.

⁴⁵⁾ Przez art. 35 pkt 12 ustawy, o której mowa w przypisie 3.

⁴⁶⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 35 pkt 13 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 3.

2.⁴⁷⁾ Grupę inwalidztwa⁴⁸⁾ i datę jego powstania, związek inwalidztwa²⁷⁾ z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych albo ze służbą wojskową, związek śmierci ze służbą wojskową żołnierza zwolnionego ze służby, który zmarł poza wojskowym zakładem leczniczym, oraz związek śmierci inwalidy ze służbą wojskową ustala komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia⁴⁹⁾, w skład której wchodzi także lekarz — przedstawiciel Związku Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej.

Art. 58. W razie śmierci osoby pobierającej rentę inwalidzką¹⁾ lub członka jej rodziny albo osoby pobierającej rentę rodzinną przysuguje zasitek pogrzebowy w wysokości i na warunkach określonych w przepisach o zaopatrzeniu *emerytalnym pracowników i ich rodzin*⁷⁾.

Rozdział 7

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 59. 1. Renty inwalidzkie przewidziane w ustawie dla inwalidów wojennych przysługują również osobom zaliczonym do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa powstałego w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych w okolicznościach innych niż określone w art. 6, jeżeli osoby te były uznane za inwalidów wojennych w myśl przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy.

2.⁵⁰⁾ Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, uprawniona jest z tytułu inwalidztwa do świadczeń o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej, rentę przysługującą na podstawie niniejszej ustawy zmniejsza się o 25% renty miesięcznie, niezależnie od zmniejszenia wynikającego z przepisów o zbiegu uprawnień rentowych.

3.⁵¹⁾ Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do rent rodzinnych.

4. Osobom, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują uprawnienia określone w art. 12, 13¹¹⁾, 15, 16, 18 i 21—23, a osobom, o których mowa w ust. 3, określone w art. 27 i 28.

Art. 60. 1. Świadczenia przewidziane w ustawie dla inwalidów wojskowych przysługują również osobom

⁴⁷⁾ Ze zmianami wprowadzonymi przez art. 35 pkt 13 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 3.

⁴⁸⁾ Obecnie w zakresie dotyczącym inwalidów wojskowych całkowita niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji, całkowita niezdolność do pracy, częściowa niezdolność do pracy, stosownie do art. 10 ust. 2 pkt 1, 2 i 3 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁴⁹⁾ Obecnie w zakresie dotyczącym inwalidów wojskowych lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, stosownie do art. 10 ust. 4 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁵⁰⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 35 pkt 14 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 3.

⁵¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 35 pkt 14 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 3.

zaliczonym do jednej z *grup inwalidów na skutek inwalidztwa*²⁶⁾ powstałego w czasie czynnej służby wojskowej w formacjach innych niż określone w art. 30, jeżeli osoby te uznane były za inwalidów wojskowych w myśl przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do rent rodzinnych.

Art. 61. 1. Inwalidzi i wdowy, którzy w myśl przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy mieli prawo do świadczeń w naturze mimo braku uprawnień do świadczeń pieniężnych, prawo to nadal zachowują.

2. Inwalidom uznanym w myśl przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy za inwalidów wojennych z tytułu utraty zdolności zarobkowej od 25 do 44%, pozostającej w związku ze służbą w Wojsku Polskim lub w armiach sojuszniczych, przyznaje się, w razie zaliczenia do I lub II grupy inwalidów z powodu inwalidztwa niepozostającego w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych, rentę inwalidzką w wysokości przewidzianej dla III grupy inwalidów wojennych.

Art. 62. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia:

1) podwyższać renty i dodatki do rent,

- 2) podwyższać podstawę wymiaru rent, określoną w art. 11 ust. 1 oraz w art. 25 ust. 2 pkt 1⁵²⁾,
- 3) zmieniać wysokość kwot, o których mowa w art. 37 ust. 5⁵³⁾, art. 46 ust. 2⁵⁴⁾ i art. 59 ust. 2 i 3.

Art. 63. Przewidziane w ustawie uprawnienia Ministra Obrony Narodowej przysługują *Ministrowi Spraw Wewnętrznych*⁵⁵⁾ w stosunku do żołnierzy pełniących służbę w podległych mu jednostkach.

Art. 64.⁵⁶⁾ W sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio: art. 12—14, 70, 74, 83, 88—93, 102, 107, 114, 126—131 i 133—144 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 70, poz. 774, Nr 72, poz. 801 i 802 i Nr 106, poz. 1215, z 2000 r. Nr 2, poz. 26, Nr 9, poz. 118, Nr 19, poz. 238, Nr 56, poz. 678 i Nr 84, poz. 948 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 85, poz. 924, Nr 89, poz. 968, Nr 111, poz. 1194 i Nr 154, poz. 1792).

⁵²⁾ W art. 25 w ust. 2 nie ma pkt 1, zgodnie ze zmianami, o których mowa w przypisie 21.

⁵³⁾ W art. 37 nie ma ust. 5, zgodnie ze zmianą, o której mowa w przypisie 31.

⁵⁴⁾ W art. 46 nie ma ust. 2, zgodnie ze zmianami, o których mowa w przypisie 37.

⁵⁵⁾ Obecnie: ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, stosownie do art. 4 ust. 1 i art. 5 pkt 24 ustawy, o której mowa w przypisie 17.

⁵⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 146 pkt 7 ustawy, o której mowa w przypisie 7.